ज्ञानाचे स्वरूप

मानवी अभिव्यक्तीचे साधन भाषा आहे.
भाषा म्हणजे वाक्यांचा समुह.
प्रत्येक वाक्य विधान नसते.
प्रत्येक विधान वाक्य असते.
ज्ञान म्हणजे विधानांचा समुह.
ज्ञान म्हणजे मानवी मनाची वृत्ती.

ज्ञानाचे प्रकार

- प्रत्यक्ष ज्ञान – जे ज्ञान थेट असते, ज्या ज्ञानात कसलीही मध्यस्थी नसते, जे ज्ञान संशयातीत असते
- प्रकार –

1. इंद्रिय प्रत्यक्ष
2. मन: प्रत्यक्ष
3. प्रज्ञा प्रत्यक्ष

ज्ञानाचे प्रकार

- अप्रत्यक्ष ज्ञान – जे ज्ञान थेट नसते, ज्या ज्ञानात मध्यस्थी असते, ज्या ज्ञानावर संदेह व्यक्त करता येतो
- प्रकार –

  1. स्मरण
  2. शाब्द /आप्तवाक्य
  3. अनुमान

अनुमानाचे स्वरूप

- प्रत्यक्षाकडून अप्रत्यक्षाकडे जाणारी ज्ञानात्मक प्रक्रिया
- उपस्थित ज्ञानाकडून अनुपस्थित ज्ञानाकडे जाणारी मानसिक प्रक्रिया
- अनुमानाचे महत्व :

  व्यावहारिक महत्व

  शास्त्रीय महत्व

अनुमानाचे प्रकार

- विगमनानुमान : विशिष्टाकडून सामान्याकडे जाणारी अनुमान प्रक्रिया.

लातूरचे कावळे काळे आहेत.

औशाचे कावळे काळे आहेत.

उदगीरचे कावळे काळे आहेत.

रेणापुरचे कावळे काळे आहेत.

म्हणुन सर्व कावळे काळे आहेत.

निगमनानुमान : सामान्याकडून विशिष्टाकडे जाणारी अनुमान प्रक्रिया.

सर्व मानव मर्त्य आहेत.

सॉक्रेटिस मानव आहे.

म्हणुन सॉक्रेटिस मर्त्य आहे.

– विगमन निगमनातील भेद

– विगमनाचे महत्व

निगमनानुमान : सामान्याकडून विशिष्टाकडे जाणारी अनुमान प्रक्रिया.

सर्व मानव मर्त्य आहेत.

सॉक्रेटिस मानव आहे.

म्हणुन सॉक्रेटिस मर्त्य आहे.

– विगमन निगमनातील भेद

– विगमनाचे महत्व